

PRIMJENA MAP VIEWERA ZA IZRADU TEMATSKIH KARATA

pišu: Robert Župan, dipl. ing.
doc. dr. sc. Stanislav Frangeš

Tematske su karte kartografski prikazi najrazličitijih tema iz prirodnog i društvenog (gospodarskog, socijalnog i kulturnog) područja, koje su neposredno vezane za prostor. Danas uglavnom više nisu dovoljne samo tematske karte otisnute na papiru, već treba stvoriti geoinformacijski sustav (GIS) koji omogućava različite analize. GIS je sustav za donošenje odluka podržan računalom koji služi za prikupljanje, spremanje, pretraživanje, analiziranje i prikazivanje prostornih podataka. Iz takvog sustava proizlaze najrazličitije tematske karte koje su u digitalnom obliku i mogu se upotrebljavati otisnute ili na zaslonu monitora (Frangeš i dr., 2000).

Tematske karte dobile su u XX. stoljeću veliko značenje zbog potrebe poznavanja i iskorištavanja prirodnih resursa i optimalne organizacije mnogobrojnih ljudskih djelatnosti. Uz jednu topografsku kartu nekog područja može biti izvedeno i desetine tematskih karata. Za pojedine tematske podatke kartom može biti pružena informacija o njihovoj kvaliteti, kvantiteti, lokaciji, dinamici i genezi. Tematske karte služe za dopunu ili zamjenu nekog teksta. Takve interpretacijske ili demonstracijske karte, koje služe za bolje tumačenje ili dokazivanje neke tvrdnje, susreće se kako u znanstvenoj literaturi tako i u novinama (Lapaine i dr., 2000)

Primjenom različite kartografike i vizualizacijskih alata moguće je na tematskim kartama pružiti informaciju o položaju u prostoru, rasprostranjenosti, pokretima i smjerovima pokreta, količinama, svojstvima, trajanju, učestalosti i odnosima objekata. Njima se mogu prikazati i fikcije, hipoteze, tendencije, mogućnosti, projekti, itd. Kao okosnica za prikaz služi u pravilu pojednostavljena topografska karta, tzv. temeljna karta.

Velik broj tematskih karata može se grupirati po raznim osnovama: po svojstvima objekata prikaza, po metodama istraživanja, po oblicima prikaza i kartografici te po tematskim područjima. Tako ih po tematskim područjima možemo podijeliti na karte iz prirodnog područja i iz područja ljudskog djelovanja (Lovrić, 1988).

Ovdje će biti prikazane tematske karte koje primjenom različite kartografike pružaju različite podatke povezane s pojedinim društveno-političkim područjima, tj. županijama, odnosno općinama, a izrađene su pomoću programa Map Viewer. Taj program upotrebljavaju studenti IV. godine Geodetskog fakulteta u okviru predmeta Tematska kartografija te diplomandi.

Map Viewer omogućava izradu ovih vrsta

tematskih karata:

- temeljne karte, na kojoj postoje jedino informacije o granicama i položajima objekata,
- površinskog kartograma, koji upotrebom različitih boja odnosno uzoraka prikazuje vrijednosti podataka koji se odnose na dotična područja,
- karte točaka, koja prikazuje vrijednosti podataka uporabom različite gustoće točkica nanijetih na pojedina područja,
- kružnog kartodijagrama, koji prikazuje vrijednosti podataka s kružnim dijagramima,
- štapićastog kartodijagrama, koji prikazuje vrijednosti podataka sa štapićastim dijagramima,
- karte sa signaturama, koja vrijednosti podataka prikazuje proporcionalnim veličinama signatura,
- karte s prizmama, koja vrijednosti podataka prikazuje transformacijom područja u trodimenzionalne prizme
- karte s naljepnicama, koja je rezultat naknadnog unošenja podataka, povezanih s dotičnim područjima, na postojeću tematsku kartu.
- karte s iglicama, na kojoj se podaci samo lociraju označavajući ih iglicama, tj. različitim signaturama (Jurić, 1999).

Karte su glavni izvori podataka za GIS-ove i jedan su od načina vizualizacije tematskih informacija generiranih GIS-ovima. Kartografi moraju biti uključeni u stvaranje i uporabu GIS-a, posebno u oblikovanje potrebnih baza podataka, i to u određivanje modela podataka, sadržaja baze podataka, tipova podataka, rječnika podataka i sl., zatim u odabiranje hardvera i softvera za potporu GIS-a, odabiranje izvora i metoda za uzimanje prostornih podataka s karata i odabiranje, razvoj i primjenu metoda vizualizacije generiranih informacija na različitim izlaznim uređajima.

LITERATURA

- Frangeš, S., Lapaine, M., Tutić, D.** (2000): Thematic maps and GIS. GIS Croatia 2000, Proceedings, 34-39.
- Jurić, R.** (1999): Tematske karte Republike Hrvatske izrađene programskim paketom MapViewer. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Geodetski fakultet, Zagreb.
- Lapaine, M., Frangeš, S., Župan, R.** (2000): Visualisation of thematic data. GIS Croatia 2000, Proceedings, 27-33.
- Lovrić, P.** (1988): Opća kartografija. Svučilišna naklada Liber, Zagreb.

